

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Ресурсознавство лікарських рослин

для здобувачів вищої освіти 6 курсу заочної форми навчання (5,63) (2023/2024)
освітньої програми «Фармація»
спеціальності «226 Фармація, промислова фармація»
галузі знань «22 Охорона здоров'я»
другий (магістерський) рівня вищої освіти

ВИКЛАДАЧІ

Король Вікторія Вікторівна

korolinka7@gmail.com

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра фармакогнозії та нутриціології

2. Адреса кафедри: вул. Валентинівська, 4, м. Харків, 61168

3. Веб-сайт кафедри: <https://cnc.nuph.edu.ua/>

4. Інформація про викладачів:

Король Вікторія Вікторівна

Кандидатка фармацевтичних наук, доцентка кафедри фармакогнозії та нутриціології Національного фармацевтичного університету. Досвід науково-педагогічної діяльності – 32 роки. Викладає «Фармакогнозія з основами ресурсознавства ЛР», «Фармакогнозія», «Нутриціологія», «Ресурсознавство ЛР», «Фармакогностичні основи фітотерапії». Основні напрямки наукових досліджень: фармакогностичне вивчення *Lotus corniculatus*.

5. Консультації: проходять он-лайн згідно з графіком, що розміщений на сайті кафедри фармакогнозії та нутриціології.

6. Анотація освітньої компоненти: *Ресурсознавство лікарських рослин* – це наука, що є складовою частиною інтегральної науки про лікарські рослини (ЛР), а також продовженням і завершальним етапом освіти фахівця фармації, як освітня компонента надає знання, вміння і навички з визначення запасів, заготівлі, зберігання і аналізу лікарської рослинної сировини (ЛРС). Освітня компонента базується на науково обґрунтованій системі використання природних ресурсів лікарських рослин і практичному здійсненні заготівельного процесу рослинної сировини на основі їх районування, відповідних календарних термінів (періодичності заготівлі) експлуатації заростей лікарських рослин, організації їх охорони і відтворення, тому що створення нових ефективних фітопрепаратів та їх впровадження в медичну практику неможливе без вивчення відповідної сировинної бази ЛР. Ресурсознавство лікарських рослин є частиною загального ботанічного ресурсознавства, яке займається встановленням закономірностей розповсюдження, вивченням запасів лікарських рослин, розробкою оптимальних (раціональних) режимів експлуатації їх ресурсів, охорони і відтворення. Освітня компонента дає змогу здобувачам вищої освіти узагальнити й систематизувати знання, отримані при вивченні фармакогнозії, дізнатися більше про раціональне використання рослинного світу, одержати дані щодо інтродукованих видів ЛРС, ознайомитися з методами визначення запасів сировини.

7. Мета викладання освітньої компоненти: навчити студентів оцінювати запаси лікарської сировини на конкретних заростях, знати ресурси рослинного світу для потреб охорони здоров'я людини та одержання даних, необхідних для розробки програми раціонального використання, охорони і відтворення ресурсів ЛР, а також поглибити знання про лікарське рослинництво.

10. Статус освітньої компоненти: *Вибіркова*

11. Пререквізити освітньої компоненти: базується на знаннях, отриманих здобувачами вищої освіти при вивченні латинської мови, фармацевтичної ботаніки, фармакогнозії.

12. Обсяг освітньої компоненти: 90 годин 3 кредити ECTS: 4 год лекцій, 8 год практичних занять, 78 год самостійної роботи

Формат викладання освітньої компоненти: проведення лекцій, практичних занять.

Зміст освітньої компоненти:**Модуль 1**

Змістовий модуль 1. Вибір об'єктів для ресурсних досліджень. Складання календарного плану ресурсних досліджень регіону. Виявлення масивів заростей ЛР регіону за літературними та звітними даними. Складання робочих маршрутів. Опис асоціацій, до складу яких входять ЛР.

Тема 1. Рослинний світ та його багатства. Задачі ресурсознавства ЛР. Геоботанічні основи ресурсознавства. Характеристика фітоценозів. Вплив фази розвитку рослин і факторів навколишнього середовища на утворення та динаміку накопичення діючих речовин.

Тема 2. Сировинна база ЛР в Україні. Дикорослі, культивовані ЛР в Україні. Вибір об'єктів для ресурсних обстежень. Офіційні та неофіційні лікарські рослини України.

Тема 3. Екосистема. Зв'язки в екосистемі. Зміна середовища як наслідок діяльності людини: отруєння середовища; меліорація; відновлення свого здоров'я – порушення «здоров'я» довкілля; забруднення повітря. Складання календарного плану ресурсного обстеження регіону.

Тема 4. Правовий статус видів рослинного світу, заборона або обмеження їх використання. Закони, за якими зберігаються види, занесені до Червоної книги. Складання робочих маршрутів. Опис асоціацій, до складу яких входять лікарські рослини.

Змістовий модуль № 2. Оцінка величини запасів ЛРС на конкретних заростях методом облікових площадок, модельних екземплярів та проективного покриття. Розробка рекомендацій з раціональної заготівлі ЛР.

Тема 5. Методи визначення урожайності ЛРС. Виявлення масивів заростей лікарських рослин регіону за літературними та звітними даними.

Тема 6. Облік запасів ЛРС. Місця знаходження територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. Оцінка величини запасів лікарської сировини на конкретних заростях методами облікових площадок, модельних екземплярів та проективного покриття. Розрахунок біологічного, експлуатаційного запасів та щорічного об'єму можливих заготівель ЛРС.

Тема 7. Складання планів об'ємів заготівлі ЛРС. Оформлення картографічних матеріалів. Харчові рослини як джерело БАР. Розширення сировинної бази ЛР з використанням методів біотехнології.

Тема 8. Природно-заповідний фонд. Описи, еколого-фітоценотичні особливості, стан природних ресурсів та їх охорона. Характеристика фітоценозів.

Тема 9. Біотехнологічні аспекти розширення сировинної бази джерел природних БАР. Складання проекту інструкції по заготівлі ЛРС. Культивування ЛР, контроль за біосинтезом БАР. Методи впливу на продуктивність ЛР.

Тема 10. Нові перспективні лікарські рослини світу. Стан їх сировинної бази. Розробка рекомендацій по раціональній заготівлі ЛРС. Інтродукція лікарських рослин.

14. Види та форми контролю:**Види та форми контролю:**

Поточний контроль теоретичних і практичних знань у формі усного, письмового та тестового опитування з використанням стандартизованих методів діагностики знань, вмінь та навичок здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми та під час індивідуальної роботи викладача для тем, які не входять до структури заняття і опрацьовуються здобувачем вищої освіти самостійно.

Контроль змістових модулів - контроль теоретичних знань у формі усного, письмового і тестового опитування здобувачів вищої освіти, а також практичних навичок з визначення тотожності та доброякісності ЛРС. Контроль стосується знань і навичок, як набутих на заняттях, так і самостійно опрацьованих здобувачами вищої освіти об'єктів і тем.

Форма контролю – семестровий залік.

Умови допуску до контролю змістових модулів: наявність мінімальної кількості балів за теми (заняття) змістового модулю, за контроль змістового модулю 1 (для контролю змістового модуля 2).

15. Система оцінювання з освітньої компоненти:

Результати семестрового контролю у формі семестрового заліку оцінюються за 100-бальною, недиференційованою шкалою («зараховано», «не зараховано») та за шкалою ECTS.

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Максимальна кількість балів
-----------------	-----------------------------

	(% від кількості балів за модуль - для змістових модулів)
Модуль 1	
Змістовий модуль 1:	
- оцінювання тем (1-4) (робота на заняттях): робота на заняттях (усне опитування, написання вхідних контролів, розв'язання логічних завдань); - контроль змістового модуля 1 (розв'язання теоретичних, практичних і логічних завдань)	50 (50 %)
Змістовий модуль 2:	
- оцінювання тем (5-10) (робота на заняттях): робота на заняттях (усне опитування, написання вхідних контролів, розв'язання логічних завдань); - контроль змістового модуля 2 (розв'язання теоретичних, практичних і логічних завдань)	50 (50 %)
Семестровий контроль з модуля	100

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю змістового модуля

16. Політики освітньої компоненти:

Політика щодо академічної доброчесності. Ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ». Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях, контролю змістових модулів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ») згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання студентами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ». Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій). Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ».

17. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення дисципліни:

Обов'язкова література	- Ресурсознавство лікарських рослин : посіб. для студентів спец. «Фармація» / В. С. Кисличенко [та ін.]. – Харків : НФаУ, 2015. – 136 с. - Мінарченко В.М. Ресурсознавство. Лікарські рослини. Навчальний посібник - К.: Фітосоціоцентр, 2015. - 215 с. - Фармакогнозія: базовий підруч. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В.С. Кисличенко, І.О. Журавель, С.М. Марчишин та ін. ; за ред. В.С. Кисличенко. — Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. — 736 с.
-------------------------------	--

Додаткова література для поглибленого вивчення освітньої компоненти	1. Природно-заповідний фонд Харківської області / О.В.Клімов, О.Г.Вовк, О.В.Філатова та ін.- Харків: Райдер, 2005. 2. Державна Фармакопея України. Доповнення 2 / ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-ге вид. – Харків : ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2018. – 336 с. 3. Державна Фармакопея України. Доповнення 4 / ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-ге вид. – Харків : ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2020. – 600 с. 4. Повний атлас лікарських рослин / укладач І.С. Алексєєв. – Донецьк: ТОВ «Глорія Трейд», 2013. – 400 с. 5. WHO Monographs on selected medicinal plants. - Vol. 4. – World Health Organization: Geneva, 2009. – 456 p.
Актуальні електронні інформаційні ресурси (журнали, сайти тощо) для поглибленого вивчення освітньої компоненти	1. Сайт кафедри фармакогнозії та нутриціології - https://cnc.nuph.edu.ua/ 2. Наукова бібліотека НФаУ - http://lib.nuph.edu.ua 3. Електронний архів НФаУ - http://dspace.nuph.edu.ua 4. Центр дистанційних технологій НФаУ – pharmel.kharkiv.edu. 5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського - http://www.nbuv.gov.ua 6. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка - http:// korolenko.kharkov.com
Система дистанційного навчання Moodle	https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=3340

18. Технічне й програмне забезпечення освітньої компоненти: комп'ютери для тестування, точка доступу Wi-Fi, мультимедійний проектор, мультимедійні екрани, гербарний фонд - понад 3000; колекція ЛРС – понад 500, колекція лікарських засобів – понад 300.